

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

ANA İLE EVLİLİK DIŞINDA DOĞAN ÇOCUK ARASINDAKİ İLİŞKİYİ DÜZENLEYEN MEDENİ KANUN HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Gamze TURAN BAŞARA[□]

Ana ile evlilik dışı doğan çocuk arasındaki ilişkiyle ilgili olarak üzerinde durulması gereken hususlardan ilki çocuğun velayetidir. TMK'nun 337/I. maddesine göre, evlilik dışı doğan çocuğun velayeti anada olup sonradan çocukla baba arasında soybağının kurulması, ananın tek başına velayet hakkına sahip olmasını etkilemez.

Evlilik dışında doğan çocuk ile baba arasında soybağının kurulması ananın tek başına velayet hakkına sahip olmasını etkilememekle birlikte çocuğun soyadının değişmesine sebep olmaktadır. Evlilik dışı doğan çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisi kurulmuşsa babanın, kurulmamış ise ananın soyadını alır (TMK m. 321). Bu durumda velayet hakkı sahibi ana ile çocuğun soyadının farklı olması sonucu ortaya çıkacak olup bunun, günlük yaşamda başta velayet hakkının ispatı olmak üzere bir takım zorluklara sebebiyet vermesi oldukça muhtemeldir.

Bu bağlamda üzerinde durulması gereken bir diğer husus soybağına ilişkindir. Ancak belirtmek gerekir ki, soybağı kapsamında tartışılacak mesele, çocuğun evlilik dışında doğmuş olup olmamasına bağlı olmaksızın, ananın herhalde karşılaşılabileceği bir meselidir.

TMK'nun 282. maddesine göre, ana ile çocuk arasındaki soybağı doğumla kurulur. Kanun'da öngörülen bu kural, işin mahiyeti gereği olup, tabii bir olgu olan doğum olgusuna dayanmaktadır. Çocuğun herhangi bir sebeple kendisini doğuran kadın dışında başka bir kadının nüfus kütüğüne kaydedilmiş olması, çocuk ile bu kadın arasında soybağı ilişkisi kurulduğu anlamına gelmez. Dolayısıyla böyle bir durumda açılacak dava nüfus sicilinin düzeltilmesi davasıdır.

Nüfus sicilinin düzeltilmesi talebiyle açılan davada ana olduğu iddia edilen kadının çocuğu doğuran kadın olup olmadığının tespiti için doğum belgelerinin mevcut olmaması veya gerçeği yansıtmıyor olması halinde başvurulacak yol genetik inceleme olacaktır. Bu noktada tartışma konusu olacak temel mesele, kadının genetik incelemeye rıza göstermemesi halinde, TMK'nun 284/b.2. maddesinin mi, yoksa söz konusu maddeye göre daha ağır sonuçlar içeren HMK'nun 292/I. maddesinin mi uygulanacağına ilişkindir. TMK'nun 284/b.2. maddesine göre, davalı, soybağının belirlenmesine yönelik araştırma ve incelemeye rıza göstermezse, hâkim, durum ve koşullara göre bundan beklenen sonucu, onun aleyhine doğmuş sayabilir. HMK'nun 292/I. maddesine göre ise, haklı bir sebep olmaksızın genetik incelemeye rıza gösterilmemesi halinde hâkim zor kullanarak kan ve doku alınmasına karar verebilir.

[□] Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi
(gamzeturan@cankaya.edu.tr)